Finansutskottets betänkande 1987/88:2

om allmänna arvsfonden (prop. 1986/87:164)

FiU
1987/88:2

Sammanfattning

I betänkandet biträder utskottet regeringens förslag till ändring av lagen om allmänna arvsfonden. Förslagen innebär dels att arvsfonden ges vidgade möjligheter att avstå medel till annan, dels att rätten att överklaga kammarkollegiets beslut i ärenden angående allmänna arvsfonden begränsas.

Propositionen

I proposition 1986/87:164 föreslår regeringen (justitiedepartementet) – efter hörande av lagrådet – att lagen (1928:281) om allmänna arvsfonden ändras i två avseenden.

För det första föreslås att allmänna arvsfonden ges möjlighet att avstå egendom som tillfallit fonden enligt 1 kap. 11 § lagen om internationella förhållanden rörande dödsbo.

För det andra föreslås vissa begränsningar i rätten att överklaga kammarkollegiets beslut i ärenden angående allmänna arvsfonden. Beslut i frågor om att avstå egendom som har tillfallit fonden skall få överklagas till regeringen. Andra beslut skall inte få överklagas.

Lagändringarna, som föreslås träda i kraft den 1 januari 1988, har följande lydelse.

Förslag till
Lag om ändring i lagen (1928: 281) om allmänna arvsfonden

Härigenom föreskrivs att det i lagen (1928: 281) om allmänna arvsfonden skall införas två nya paragrafer, 13 och 14 §§, av följande lydelse.

13 § Kammarkollegiets beslut i frågor om avstående av egendom som har tillfallit fonden får överklagas till regeringen. I övrigt får kammarkollegiets beslut enligt denna lag inte överklagas.

14 § Vad som sägs om egendom som har tillfallit fonden genom arv gäller också egendom som har tillfallit fonden enligt 1 kap. 11 § lagen (1937: 81) om internationella rättsförhållanden rörande dödsbo.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1988. I fråga om överklagande av beslut som har meddelats före ikraftträdandet gäller dock äldre bestämmelser.

Allmänna arvsfonden kan under vissa förutsättningar helt eller delvis avstå från arv som tillfallit fonden till förmån för annan. Denna möjlighet omfattar emellertid inte överföringar som skett till fonden i överensstämmelse med den associationsrättsliga lagstiftningens föreskrifter om likvidation. Det finns inte heller någon uttrycklig lagregel om att fonden kan avstå från medel som tillfallit den enligt lagen om internationella rättsförhållanden rörande dödsbon.

Eftersom överföringar enligt den sistnämnda lagen i alla väsentliga avseenden liknar arvsfallen, anser föredraganden att en ny paragraf bör föras in i lagen om allmänna arvsfonden. Av den skall framgå att bestämmelser om egendom som har tillfallit fonden genom arv skall gälla också egendom som har tillfallit fonden enligt 1 kap. 11 § lagen om internationella rättsförhållanden rörande dödsbo. Utskottet delar denna bedömning.

Såsom närmare utvecklas i propositionen finns det däremot inte anledning att göra någon motsvarande jämkning av de associationsrättsliga bestämmelserna. Dessa föreskrifter avser medel som har skiftats ut vid likvidation och som efter fem år inte lyfts av vederbörande aktieägare eller delägare. Överföringar av detta slag aktualiseras dock sällan och rör nästan alltid små belopp. Om det införs en möjlighet för allmänna arvsfonden att avstå även från sådana medel skulle dessutom i praktiken gällande preskriptionsregler komma att åsidosättas.

I propositionen föreslås slutligen också begränsningar i rätten att överklaga kammarkollegiets beslut i ärenden angående allmänna arvsfonden. Enligt föredraganden kan det i allmänhet inte anses erforderligt att s.k. partsbesked skall vara överklagbara. Sådana beslut innebär inget egentligt avgörande utan bara att en myndighet i egenskap av part i en fråga där det slutliga avgörandet tillkommer allmän domstol uttalar sin uppfattning om hur frågan skall avgöras. Kammarkollegiets beslut enligt 5 § lagen om allmänna arvsfonden om avstående av arv som tillfallit fonden är däremot av en annan karaktär. För dessa fall föreslås därför att rätten att överklaga kammarkollegiets beslut skall behållas.

Förslaget står i överensstämmelse med de riktlinjer som riksdagen tidigare antagit för en översyn av reglerna om rätt att överklaga ärendena till regeringen (prop. 1983/84:120, KU 23, rskr. 250). Med hänsyn härtill biträder utskottet förslaget.

Hemställan

Utskottet hemställer

att riksdagen antar det i proposition 1986/87:164 framlagda förslaget till lag om ändring i lagen (1928:281) om allmänna arvsfonden.

Stockholm den 27 oktober 1987

På finansutskottets vägnar

Arne Gadd

Närvarande: Arne Gadd (s), Anne Wibble (fp), Roland Sundgren (s), Lars Tobisson (m), Christer Nilsson (s), Bo Södersten (s), Rune Rydén (m), Iris Mårtensson (s), Lars De Geer (fp), Filip Fridolfsson (m), Kjell A Mattsson (c), Hans Petersson i Hallstahammar (vpk), Arne Kjörnsberg (s), Rolf Kenneryd (c) och Leif Marklund (s).

gotab Stockholm 1987 13841